

A TANTÁRGY ADATLAPJA

ETIKAI KRITIKA

Egyetemi tanév: 2027 – 2028

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (FŐSZAK)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	ETIKAI KRITIKA (magyar nyelven)			A tantárgy kódja	LLM4064
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil. Berszán István egyetemi tanár				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Nagy Zoltán				
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	Kollokvium
2.7. Tantárgy rendszere	Választható			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					16
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					18
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámával)					18
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					56
3.8. A félév összórászám					98
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.1. tantervi	-
4.2. kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, alkalmmilag vetítő, laptop, hangszórók	
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	szemináriumi terem, vetítő, laptop, hangszórók	

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét.
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismerete
CP22	Naprakészen tartja szakmai ismereteit
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket
CT3	Információforrásokat használ.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

CP2, CP3 CP11, CP12, CP15, CP21, C24, CP25, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja az irodalomtudományi, irodalomelméleti ismereteket. (1)	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. (1)
CP3, CP12, CP18, CP24, CT1, CT3, CT5, CT6, CT8	2A hallgató felismeri, megérti, meghatározza és elmagyarázza a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját. Ismeri és magabiztosan használja a szaknyelvet, valamint a tudományos szövegalkotás szabályait. (4))	2. A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását és igényesen használja a szaknyelvet írott és szóbeli diskurzusban. (4)
CP2, CP3, CP12, CP24, CT1, CT3, CT4, CT5, CT6	3. A hallgató összefüggéseket teremt a magyar irodalom, a világirodalom, valamint az irodalmi irányzatok között; kritikai és komparatív vizsgálatokat végez. (9)	3A hallgató különböző irodalmi műnemekhez és műfajokhoz tartozó szövegeket értelmez és elemmez. (9)
CT2, CT3, CT6, CT7, CT8	4. A hallgató jártas a digitális források és az információs technológiák használatában, érti és betartja azok elérésének és felhasználásának etikai szabályait. (11)	4. A hallgató megfelelően tájékozódik a digitális környezetben, értékeli annak minőségét, etikusan és biztonságosan használja fel, valamint megfelelően hivatkozik a forrásokra. (11)

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató ismeri etika és irodalom(tudomány) viszonyának alakulását az elmúlt száz évben.
2. A hallgató ismeri etika és kritika kapcsolatának problémáit.
3. A hallgató ismeri az etikai kritika meghatározó irányait.
4. A hallgató tájékozott Emmanuel Lévinas különböző narratológiai olvasataiban.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató képes elméleti és kritikai reflexióval tájékozódni etika és kritika kapcsolatában.
2. A hallgató képes etikai kritikai vizsgálatok elvégzésére megadott korpuszon.
3. A hallgató képes a fenti ismeretek és képességek alkalmazásával önállóan dolgozni

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
Etika és irodalomtudomány viszonya	Problémafelvetés és a irodalomolvasó hallgatók érintettségének kiderítése	

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

Az etika kritikája és a kritika etikai vizsgálata		
Transzcendentális kritika és dekonstruktív kritika (Kant, de Man)	Fogalom-tisztázó magyarázat és a fogalmak, elméleti koncepciók olvasástechnikai alkalmazása.	
Archeológiai kritika (Foucault) és a történeti kritikák		
Médiatörténeti és médiaelméleti kritika (Kittler, Aarseth)		
<i>Histoire Croisée</i> (Werner, Zimmermann)		
Lévinas és az etikai kritika		
Etikusan olvasni		
Az olvasás aktív módja, az olvasás passzív módja és a passzivitás olvasása (Robert Eaglestone)		
Innováció, irodalom, etika (Derek Attridge)		
Narratíva és alteritás (Andrew Gibson)		
Az elbeszélte másikhoz való viszony		
Lévinas, az identitás kritikája és a genderelmélet		
Olvasat – Tóth Krisztina: <i>Lakatlan ember</i>		
Könyvészet Geoffrey Galt Harpham: <i>Etika és irodalomtudomány</i>. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 499–520. Robert Eaglestone: <i>Hibák: James, Nussbaum, Miller, Lévinas</i>. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 521–531. Derek Attridge: <i>Innováció, irodalom, etika: viszonyulás a másikhoz</i>. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 532–550. Andrew Gibson: <i>Narratíva és alteritás</i>. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 55–577. Adam Zachary Newton: <i>Narratíva mint etika</i>. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 578–616. Andrei Pleșu: <i>Minima moralia</i>. Koinónia, Kolozsvár 2000. Berszán István: Történeti kritika - időbeli tájékozódás. Kalligram, 2009/3. 70–75 Berszán István: Posztszekuláris gyakorláskutatás. Kalligram 2011/június, 84–88		
8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
I-II. A Másik születése R. M. Rilke: <i>Archaikus Apolló-torzó</i>	idem	

Derek Attridge: <i>Innováció, irodalom, etika: viszonyulás a másikhöz</i> . (Helikon, 2007/4, 532-551.		
III-IV. Egy olvasáserotika etikája Roland Barthes: <i>A szöveg öröme</i> (Uő: <i>A szöveg öröme</i> . Osiris, Bp., 2001, 75–116. Kalmár György: <i>A szöveg-test elméletei</i> . In uő: „A női test igazsága. Tanulmányok a női test és az igazság figuratív kapcsolatának történetéből Chaucertől Derridáig, 169– 199.)	idem	
V-VI. A megértés nőiessége John Donne: <i>XIX. Elégia</i> Kalmár György: <i>Testek és áthelyeződések</i> . In: uő, u.o. 135-160.	idem	
VII-VIII. A megfigyelt és lehallgatott szubjektum etikája Cs. Gyimesi Éva: <i>Szem a láncban. Bevezetés a szekusdossziék hermeneutikájába</i> . Komp-Press, Kolozsvár, 2009. Michel Foucault: <i>A szubjektum és a hatalom</i> . In: Bókay Antal – Vilcsék Béla et all. (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> . Osiris, Bp. 2002, 396–410. Ajánlott olvasmány: Mekis D. János – Z. Varga Zoltán (szerk.): <i>Írott és olvasott identitás. Az önéletrajzi műfajok kontextusai</i> . L'Harmattan, Bp., 2008. Cristina Anisescu – Adelina Ștefan: <i>Integrating the Occurrence into the Reconstructed Narrative of a Securitate File</i> . In: István Berszán (ed.): <i>Orientation in the Occurrence</i> . Komp-Press, Cluj-Napoca, 2009, 142–156.	idem	
IX-X. Jelenlét-etika Hans Ulrich Gumbrecht: <i>Hangulatokat olvasni</i> . In: <i>Prae</i> 2013/3. 9- 25. (http://www.prae.hu/prae/content/journals/prae%2055%202013%2009%20nyomdai%20cmyk.pdf) Ajánlott olvasmány:	idem	

Hans Ulrich Gumbrecht: <i>A jelenlét előállítása. Amit a jelentés nem közvetít.</i> Ráció, Bp., 2010. Hans Ulrich Gumbrecht: <i>Jelenlét a nyelvben (különös tekintettel a múlt jelenlétére)</i> In: <i>Aetas</i>, 28.évf. 2013, 1.szám http://epa.oszk.hu/00800/00861/00060/pdf/EPA00861_aetas_2013-01_178-186.pdf Frank R. Ankersmit: <i>A történelmi tapasztalat.</i> Typotex, Bp., 2014. Berszán István: <i>Olvasás-idők.</i> In uő: <i>Gyakorlás-kutatás.</i> Kalligram, Pozsony, 2013, 33–45.		
XI-XII. Művészet – sold out! A kultúra és a gazdaság etikai dimenzióinak néhány aspektusa Boris Groys: <i>Műalkotás és áru.</i> In: http://aszem.info/2016/02/boris-groys-mualkotas-es-ar/ Boris Groys: <i>Művészet és pénz.</i> In: http://aszem.info/2016/03/boris-groys-muveszet-es-penz/ Ajánlott olvasmány: Berszán István: <i>Poszt-szekuláris gyakorláskutatás.</i> In uő: <i>Gyakorlás-kutatás.</i> Kalligram, Pozsony, 2013, 107–118. Boris Groys: <i>Művészet és pénz.</i> In: http://aszem.info/2016/03/boris-groys-muveszet-es-penz/ Boris Groys: <i>Despre nou. Eseu de economie culturală.</i> Idea Design&Print, Cluj, 2003.	idem	
Könyvészet: lásd a szemiátiumi tematikát		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Jártasság a témában és a szakirodalomban	kollokvium	50%

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

	a megadott vizsgafeladatra koncentráls;		
	az érvelés logikája		
9.5 Szeminárium/ Labor	Aktív jelenlét	bemutató + teszt A benyújtott írásbeli dolgozatok esetén (beleértve a zárthelyi írásbeli vizsgadolgozatot is) az értékelő ellenőrizheti, hogy a leírtak a hallgató szakmai jártasságáról tanúskodnak-e. A hallgatónak pedig joga van megvédeni a benyújtott írásbeli dolgozatát. Felkészülés közben az AI etikus használata megengedett, de a mesterséges intelligencia semmilyen formában nem helyettesítheti a hallgatótól elvárt szakmai készségeket: 1. a bölcsészhallgatónak meg kell tanulnia önállóan olvasni és feldolgozni az irodalmi és szakirodalmi forrásokat, 2. valamint az igényes nyelvhasználatot szóban és írásban egyaránt, mind az anyanyelv, mind a szaknyelv tekintetében.	50%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• A kötelező szakirodalom elolvasása • Az alapfogalmak helyes értelmezése • Jelenlét a szemináriumon (1 hiányzás megengedett) • a félév során egyszer szemináriumi vitaindítót tartani 7-8 oldalas dolgozat megírása/teszt			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶ (Ki kell törölni azokat az ikonokat, amelyek nem vonatkoznak a tárgyra.)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
4 EDUCATIE DE CALITATE	5 EGALITATE DE GEN	8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ	10 INEGALITĂȚI REDUSE	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ	16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR

Szeminárium felelőse:

Kitöltés időpontja:

Nagy Zoltán

2026. 04. 08.

Előadás felelőse:

Berszán István

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

.....

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató:

BERSZAN ISTVAN
2026.04.24 09:51
Aprob acest document

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása